

OBSAH

Předmluva	6
Úvod	7

Část první

PALIVOVÉ SOUSTAVY

Kapitola I. Hlavní charakteristiky a výpočet palivových soustav letadel s pístovými motory	13
1. Všeobecné	13
2. Výpočet základní palivové soustavy	20
a) Všeobecné	20
b) Výpočet odporu palivového potrubí mezi nádrží a čerpadlem	22
c) Stanovení hydrostatického tlaku	24
3. Kavitační charakteristiky čerpadel a výpočet pracovní výšky palivové soustavy	26
4. Speciální hydraulické výpočty palivové soustavy	31
a) Výpočet spojovacího potrubí	31
b) Výpočet nejnižšího bodu	34
c) Výpočet výtlačného palivového potrubí	35
d) Výpočet vzdušního potrubí	36
e) Výpočet nouzového vypouštění paliva	39
Kapitola II. Konstruktivní prvky palivové soustavy	41
5. Nádrže a potrubí	41
a) Konstrukce nádrží	41
b) Armatura nádrží	49
c) Závěsné a odhazovací nádrže	58
d) Potrubí	63
6. Čerpadla	64
a) Činnost čerpací části čerpadla a redukčního ventilu	65
b) Pomocné čerpání ejektorem	67
c) Elektrická přečerpávací čerpadla	67
7. Kohouty a ventily	71
8. Čističe	78
Kapitola III. Plnění nádrží stlačeným vzduchem nebo neutrálním plynem	82
9. Všeobecné	82
10. Plnění nádrží stlačeným plynem z ocelových lahví s N_2 nebo CO_2	84
11. Plnění nádrží výfukovými plyny	84
Kapitola IV. Některé směrnice pro konstrukci palivové soustavy a váhové údaje	88
12. Celková uspořádání soustav	88
13. Požární a uzavírací kohouty a jejich řízení	91
14. Váhové údaje palivových soustav	92
Kapitola V. Zvláštnosti palivových soustav letadel s proudovými motory	95
15. Zvláštnosti palivových soustav letadel s proudovými motory	95
a) Rozdíly palivových soustav letadel s proudovými a pístovými motory	95
b) Vliv vlastností použitého paliva	98
c) Zvláštnosti výpočtu palivových soustav letadel s proudovými motory	99
Zásobování letadla palivem za letu	102

MAZACÍ SOUSTAVY

Kapitola VI. Letecké oleje	108
16. Charakteristiky leteckých olejů	108
Kapitola VII. Základní charakteristiky mazacích soustav (olejové instalace)	110
17. Mazací soustavy hnacích skupin s pístovými motory	110
18. Mazací soustavy hnacích skupin s proudovými motory	111
19. Vliv různých pracovních režimů motoru na hlavní charakteristiky olejové instalace	111
Kapitola VIII. Různá uspořádání vnějších olejových instalací	113
20. Normální uspořádání vnější olejové instalace	113
21. Odstranění vzduchu a plynů z oleje ve vnější olejové instalaci	118
22. Zvláštní olejové instalace	120
a) Olejová instalace s chladičem za nádrží	120
b) Olejová instalace s dvojitým oběhem	121
c) Olejové instalace s odděleným odčerpáváním oleje a pěny	123
d) Olejové instalace s odlučovačem vzduchu	124
e) Uzavřené olejové instalace	126
Kapitola IX. Pracovní výška olejových instalací	129
23. Olejová čerpadla	129
a) Hlavní charakteristiky	129
Kavitační charakteristiky olejových čerpadel	131
24. Stanovení výškové charakteristiky mazací soustavy	134
25. Výpočet hydraulických odporů olejové instalace	135
26. Vliv vzduchu v oleji přiváděném k čerpadlu na pracovní výšku mazací soustavy	137
27. Způsoby, kterými lze zvětšit pracovní výšku mazací soustavy	138
Kapitola X. Součásti olejových instalací	140
28. Olejové nádrže a potrubí	140
a) Určení obsahu olejových nádrží	140
b) Konstrukce a upevnění olejových nádrží	143
c) Armatura a vnitřní uspořádání olejových nádrží	146
d) Olejové potrubí	154
29. Olejové čističe	155
30. Kohouty	160
Kapitola XI. Požadavky zimního provozu	162
31. Konstrukční prvky a pomocná ústrojí (agregáty)	162
32. Ředění oleje benzinem	168
Kapitola XII. Chlazení oleje	172
33. Konstrukce olejových chladičů	172
34. Výpočet olejového chladiče	178
35. Stabilita činnosti olejových chladičů	184
36. Chlazení oleje v olejových instalacích proudových motorů	187

Část třetí

VNITŘNÍ AERODYNAMIKA SSACÍCH A VÝFUKOVÝCH SOUSTAV

Kapitola XIII. Vnitřní aerodynamika hnacích jednotek	189
37. Základní pojmy a rovnice	190
a) Potřebné a využitelné množství vzduchu	190
b) Ztráty na výkonnosti protékáním vzduchu hnací jednotkou	192
38. Ztráty rychlostního tlaku při pohybu vzduchu ve vzduchovodech	194
a) Ztráty třením	195
b) Difusory	198
c) Zúžení proudu a rovnoměrnost rychlostního pole	207
d) Změna směru proudu	210
39. Vstupní podmínky (poměry u vstupu)	214
a) Vliv mezní vrstvy před vstupem do jimače vzduchu	215
b) Vliv vrtulového proudu	221
40. Výstupní část vzduchového kanálu	223
41. Vliv skutečných vstupních a výstupních poměrů na využitelný dynamický tlak a čelní odpor	225
42. Vliv stlačitelnosti	226

a) Vnější brzdění rychlosti vzduchu	226
b) Výpočet hydraulických ztrát při větších rychlostech vzduchu a plynu	227
c) Vliv ohřevu vzduchu	229
43. Utěsnění letadla	230
Kapitola XIV. Jimače vzduchu, profilování vstupního hrdla a jimače vzduchu na křídlech	233
44. Všeobecně	233
45. Vstupní úhly proudu vzduchu	235
46. Hlavní geometrické a dynamické poměry u jimačů vzduchu	238
47. Obrysy jimačů vzduchu	241
48. Volba hlavních rozměrů a obrysů vrtulových klobouků (krytek)	243
Kapitola XV. Ssačí a výfukové soustavy pístových motorů	245
49. Ssačí soustavy pístových motorů	245
a) Ssačí hrdla a přívodní vzduchovody	245
b) Ochranná síta a čističe	248
c) Výřkon spotřebovaný na nassávání vzduchu	252
d) Ohřívání vzduchu	252
e) Dnešní směrnice pro navrhování ssačích soustav pístových motorů	254
50. Výfukové soustavy pístových motorů	256
51. Výpočet výfukových nátrubků	263
a) Výpočet výfukového sběrače	263
b) Výpočet jednotlivých výfukových nátrubků	266
52. Pohonné jednotky s turbokompresory, poháněnými výfukovými plyny pístových motorů	269
a) Všeobecně	269
b) Instalace turbokompresorů na letadlech	271
Umístění a upevnění turbokompresoru	274
Výfukové a ssačí soustavy turbokompresorů	274
c) Chladicí, mazačí a řídicí soustavy turbokompresoru	276
Mazačí soustavy turbokompresorů	277
Řízení turbokompresoru	278
Kapitola XVI. Ssačí a výfukové soustavy turbinových motorů	280
53. Ssačí soustavy turbinových motorů	280
a) Jimače vzduchu a vzduchovody proudových motorů	281
b) Vliv hydraulických ztrát na vlastnosti proudových motorů	292
54. Zařízení k uzavírání vstupních otvorů proudových motorů za letu — Ochrana vstupních kanálů proti námraze, prachu a písku	294
a) Zařízení k uzavírání vstupních otvorů	294
b) Ochrana jimačů vzduchu proudových motorů před námrazou	296
c) Ochrana jimačů vzduchu před prachem a pískem	297
d) Konstrukce vstupních kanálů	298
55. Výfukové soustavy proudových motorů	300
a) Všeobecně	300
b) Hlavní rozměry výfukového potrubí a jejich vliv na vlastnosti motoru	302
c) Obtékání a izolace výfukových trub	304
d) Konstrukce trub a jejich upevnění	311
Kapitola XVII. Volný výfukový proud	313
56. Vliv volného výfukového proudu na letadlo	313
a) Velikost proudu těsně u výfukové trysky	313
b) Vliv proudu na přiléhající stěnu	315
c) Charakteristika volného proudu při běhu motoru na zemi (rychlost letadla $V_H = 0$)	315
d) Výtok z trysky libovolného průřezu	318
e) Vliv rychlosti letu na charakteristiky výfukového proudu	319
f) Výtok plynů šikmo k směru rychlosti letadla	321

Část čtvrtá

SOUSTAVY CHLAZENÍ MOTORŮ

Kapitola XVIII. Chladicí soustavy pístových motorů	322
57. Všeobecně	322
58. Výpočet chladicí soustavy	327
a) Všeobecně	327

Kapitola XIX. Chlazení pístových motorů kapalinou	334
59. Kapalinové chladiče	334
a) Konstrukce chladičů a jejich součástí	334
b) Sdílení (předávání) tepla voštinovými kapalinovými chladiči	337
c) Hydraulický odpor voštinových chladičů — Odpor studených voštinových chladičů	344
Ztráty ve vstupu	345
Ztráty třením	345
Ztráty při výstupu vzduchu z trubek chladiče	346
Odpor ohřátých voštinových chladičů	346
d) Přestup tepla u listových a žebrových chladičů	347
e) Hydraulický odpor listových a žebrových chladičů	350
60. Umístění chladičů	352
a) Vhodná místa pro polohu chladiče	352
b) Tunely chladičů	356
61. Hydraulika kapalinových chladičích soustav	357
a) Všeobecné	357
b) Hydraulický výpočet vodní soustavy	362
c) Způsoby zvětšení spolehlivosti vodní soustavy	370
d) Soustavy odvádějící teplo vypařováním	372
62. Součásti chladičích soustav	373
a) Všeobecné	373
b) Vyrovnávací nádrže	374
c) Odvzdušňovací (vzdušníci) ventily	377
d) Odlučovače	380
e) Difusorové injektory chladičích soustav	382
f) Vypouštěcí kohouty	383
63. Kapaliny používané v chladičích soustavách	384
Kapitola XX. Chlazení pístových motorů vzduchem	387
64. Všeobecné	387
65. Určení množství vzduchu potřebného k chlazení motoru	389
a) Odběr tepla z motoru	390
66. Pokyny pro výpočet a konstrukci soustav vzduchového chlazení	392
67. Nucené chlazení	396
Kapitola XXI. Chladiče k ochlazování vzduchu	400
68. Všeobecné	400
69. Druhy chladičů k chlazení vzduchu	403
70. Přestup tepla a hydraulický odpor vzduchových chladičů vzduchu	404
71. Směrnice pro výpočet chladičů k ochlazování vzduchu	405
Vnitřní chlazení pístových motorů	407

Část pátá

ŘÍDICÍ A SPOUŠTĚCÍ SOUSTAVY

Kapitola XXII. Kontrolní a řídicí soustavy pístových motorů	410
72. Všeobecné	410
73. Řízení plnicího tlaku	414
a) Řízení škrocním plynové přípusti	414
b) Řízení počtu otáček kompresoru	420
c) Řízení turbokompresorů	421
74. Regulace složení směsi	422
75. Řízení vrtule	423
a) Řídicí soustavy vrtule o proměnlivém stoupání	423
b) Řízení vrtulí s polohou „do praporu“	427
c) Řízení brzdících vrtulí	428
d) Řízení vrtulí na několikamotorových letadlech	429
76. Spojené řízení vrtule a plynové přípusti	431
77. Zařízení pro regulaci teploty	434
a) Všeobecné	434
b) Samočinné zařízení pro regulaci teploty	436
78. Konstrukční uspořádání řídicích soustav hnacích jednotek a jejich prvky	444
79. Uspořádání přístrojů a řídicího ústrojí (agregátů) hnací jednotky v pilotním prostoru	452

Kapitola XXIII. Řídicí, kontrolní a regulační soustavy hnacích jednotek s proudovými motory	460
80. Zvláštnosti řídicích soustav proudových motorů	460
81. Zvláštnosti řídicí soustavy plynových turbin s vrtulemi	461
82. Řídicí, kontrolní a regulační soustavy hnacích jednotek s proudovými motory	466
Kapitola XXIV. Spouštění pístových motorů	472
83. Všeobecně	472
84. Spouštění elektrickými spouštěči	474
85. Spouštění stlačeným vzduchem	477
86. Spouštění spouštěči s výbušnou náplní	479
87. Soustavy zapalování pro spouštění motoru	480
Kapitola XXV. Spouštění proudových motorů	481
88. Zvláštnosti při spouštění proudových motorů	481
89. Spouštěcí soustavy proudových motorů	484
90. Některé zvláštnosti spouštění proudových motorů	490

Část šestá

OBECNÉ PROBLÉMY NAVRHOVÁNÍ HNACÍCH SKUPIN

Kapitola XXVI. Uložení motoru v letadle	492
91. Upevnění motoru	492
92. Konstrukce motorových loží	493
a) Druhy motorových loží	493
b) Hlavní směrnice pro výpočet pevnosti částí uložení motoru a motorových loží	502
93. Pružné uložení motoru	505
Kapitola XXVII. Motorové kryty — Kryty hlav vrtulí	512
94. Motorové kryty	512
95. Kryty hlav vrtulí (vrtulové klobouky)	522
96. Hlavní směrnice pro výpočet pevnosti krytů	523
Kapitola XXVIII. Protipožární bezpečnost hnacích skupin	525
97. Všeobecně	525
98. Protipožární přepážky	528
99. Vodivé spojení částí hnacích skupin	530
Kapitola XXIX. Potrubí, spojky potrubí, upevnění a označení barvou	534
100. Potrubí a spojky potrubí	534
101. Upevnění potrubí	541
102. Označení potrubí a jiných částí hnacích skupin barvami	544
Kapitola XXX. Obecné problémy uspořádání hnacích skupin	545
103. Umístění motorů na letadle	545
104. Některé obecné váhové a aerodynamické charakteristiky hnacích skupin	552
Literatura	557